

Дата: 26.04.2022

**Тема: Історичні витоки веснянок та купальських пісень.
Розучування веснянок.**

Бесіда про історичні витоки веснянок та купальських пісень.

– Люди завжди радісно і пишно зустрічали весну. З її приходом з'являються перші сонячні промені, зеленіє трава, молодим листям вкриваються дерева, дзвенить пташиний спів. Весело у нас на серці, бо прийшла весна!

– Наше заняття сьогодні буде присвячене весні. Давайте ж одразу помандруємо на багато років у минуле, аж у Київську Русь. Тоді люди вірили в те, що можуть вплинути на сили природи. Словом, піснею, магічною дією.

Скажіть, коли треба кликати весну? (*Коли ще лежить сніг, коли холодно*).

Справді, ще подекуди лежав сніг, а природа вже пробуджувалася. І українські дівчата починали обряд закликання весни. Це було справжнє весняне свято! А яке ж свято без пісні? Всі народні звичаї пов'язані з піснею. Існують пісні, якими супроводжували прихід весни. Як такі пісні називаються?

Так, веснянки. Збереглася найдавніша пісня, яка розпочинала цей обряд: «Благослови, мати, весну закликати».

Благослови, мати, весну закликати!

Весну закликати, зиму проводити!

Зимонька в возочку, літечко в човничку.

Пропоную послухати цю пісню:

https://youtu.be/7f23rNN_MWc

Після цього дівчата йшли на високу гору за село, до річки чи до лісу. Там відбувалися різні магічні дії, обряди, які сприяли приходу весни. Що це були за дії? Насамперед, викликали птахів із вирію. Для цього дівчата випікали печиво у формі птахів – жайворонків, зозуль, голубів, журавлів. Ходили з ним по селу й співали заклички до птахів. Пропоную вам послухати одну давню карпатську веснянку, в якій звертаються до зозулі. Послухайте, будь ласка.

<https://www.youtube.com/watch?v=hjpoBTvLIQA>

Закликали діти птахів – і птахи прилітали. А тоді треба було звернутися до сонечка, як до божества, щоб воно вийшло, щоб краще гріло, щоб розтанули сніги, зазеленіла трава і зацвіли квіти. Пропоную спочатку послухати веснянку «Вийди, вийди, сонечко».

<https://youtu.be/GX-AE07bDe4>

А зараз спробуйте заспівати цю веснянку.

(слова веснянки)

Вийди, вийди, сонечко, на дідове полечко,
На бабине зіллячко, на наше подвір'ячко.
На весняні квіточки, на маленькі діточки!
Там вони граються, тебе дожидаються.

Але секрет викликання сонечка криється не тільки у весняних піснях. Текст ще передавався за допомогою пластики рухів, жестами. Спробуйте і ви передати цю веснянку рухами.

Вийди, вийди, сонечко, *(піднести праву руку вгору)*
На дідове полечко, *(ліва рука рухається горизонтально справа наліво)*
На бабине зіллячко, *(ліва рука рухається горизонтально справа наліво)*
На наше подвір'ячко, *(виведення рук через першу позицію в другу)*
На весняні квіточки, *(підносять праву руку вгору хвилеподібно, імітуючи підростаючу квітку)*
На маленькі діточки! *(ліва рука прикладається до грудей, вказуючи на людську особу)*

Спробуйте самотійно заспівати під фонограму мінус зі словами:

https://youtu.be/Pv2ix3p_XRY

Вийшло сонечко, розтанули сніги, розм'якла земля. Настала пора орати землю, сіяти пшеницю, овес, ячмінь, мак, просо, горох – усі весняні культури. Про це нам співає весняночку відома українська співачка Ніна Матвієнко. Послухайте будь-ласка.

<https://youtu.be/jOPluOWABuw?t=5>

Засіяли ниву, заволочили. А тепер подумайте і скажіть, від чого залежить урожай? (від дощу)

Отже треба було покликати дощ і принести йому жертву – дві праславянські страви: борщ і кашу. Послухайте всім відому закличку «Іди, іди, дощику!».

<https://www.youtube.com/watch?v=BrjfsPTv31o>

І дощик, що закликали для врожаю, пішов – тепер все буде рости.

А тим часом сонечко піднімається все вище і вище. Сніг уже давно зійшов, на горбочках підсохло так, що можна потупати босими ногами. Зима відступила. Але треба її прогнати зовсім. А як прогнати зиму? Треба її спалити! І тоді вона не вернеться! Хлопці робили опудало Зими із соломи, одягали в жіночий одяг, виносили за село до річки і спалювали. Для того вогнища хлопці збирали усякі старі речі, все сміття, що зібралося за зиму в селі.

Спалили «Зиму», прогнали. А сонечко ще вище піднялося. Вже не тільки на горбочку сухо, а й на стежечці, вже травка - муравка починає зеленіти. Тоді починалися весняні хороводи й ігри. А які ви знаєте хороводи?

(«Кривий танець», «Шум», «У довгої лози», «Король»)

А які весняні ігри ви знаєте?

(«Мак», «Грушечка», «Просо», «Котилася торба»)

Пропоную вам подивитися відео, як діти грають в гру «Котилася торба».

<https://drive.google.com/open?id=1kD8cLSStnJzZwqLqhsWF7QKBLfzc9CT>

А тепер знову питання. Чому ця гра відбувається в колі? І не лише ця, а й інші дитячі ігри – все колом? Що означає це коло?

Правильно, коло зображало сонце. От до нього і зверталися древні українці, бо від нього залежав урожай.

От і зустріли ми весну за давнім українським звичаєм.